Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuuleminen – HE 36/2025 vp

Erityisasiantuntija Marko Leimio

YHDENVERTAISUUSVALTUUTETTU
DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN

Yleistä

- Esityksessä ehdotetaan 65 vuotta täyttäneiden yleislääkärin vastaanottokäyntien korvaamista yksityisessä terveydenhuollossa niin, että omavastuuosuus olisi enintään asiakasmaksun suuruinen
- Valtuutettu lausuu esityksen johdosta siitä näkökulmasta, voidaanko korkeampiin sairaanhoidon korvauksiin oikeuttavaa ehdotusta 65 vuoden ikärajasta pitää hyväksyttävänä ja oikeasuhtaisena yhdenvertaisuuslain syrjinnän kiellon kannalta
- Valtuutettu pitää hyvänä sitä, että esitystä muutettu lausuntokierroksen jälkeen siten, että omavastuuosuudet huomioidaan perusmenoina toimeentulotukea myönnettäessä

65 vuotta täyttäneiden sairastavuus 1/2

- Esityksessä 65 vuotiaiden edullisempaan asemaan asettamista perusteellaan ikääntyneen väestön suuremmalla tarpeella terveydenhuollon palveluille sekä korkeammalla sairastavuudella
  - On lähtökohtaisesti hyväksyttävää kohdentaa suotuisampaa kohtelua haavoittuvassa asemassa oleville
- Yleensä pelkästään ikään perustuva kategorinen rajaus ei kuitenkaan riittävällä tavalla tunnista tilanteita, jonka perusteella terveydenhuollon palveluita tulisi kohdentaa
  - Esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeellä oleva nuori henkilö jäisi kohderyhmän ulkopuolelle ikänsä perusteella

65 vuotta täyttäneiden sairastavuus 2/2

- Esityksen mukaan 65 vuotta täyttäneistä yksityisiä lääkäripalveluja käytetään sitä enemmän, mitä suurituloisemmasta henkilöstä on kyse
  - Arviot siitä, kuinka esitettävä muutos ohjaisi muita hakeutumaan yksityisten palveluiden piiriin, ovat epävarmoja
  - Esityksen tavoitteiden toteutumisen näkökulmasta on kuitenkin olennaista, että juuri he, jotka käyttävät julkisen terveydenhuollon palveluita siirtyisivät käyttämään yksityisiä terveyspalveluita

→ Vaikuttaa siltä, että esityksen hyödyt kohdentuvat suurissa kaupungeissa asuville keski- ja suurituloisille henkilöille, jotka käyttävät jo tällä hetkellä yksityisen terveydenhuollon palveluita

Työterveyshuollon palvelut

- Lisäksi esityksessä perustellaan 65 vuotta täyttäneiden edullisempaan asemaan asettamista sen vuoksi, ettei 65 vuotta täyttäneillä lähtökohtaisesti ole käytettävissä työterveyshuollon palveluita
- Valtuutettu toteaa, etteivät myöskään kaikki alle 65-vuotiaat ole työterveyshuollon palveluiden piirissä, esim. työttömät, työkyvyttömyyseläkkeellä olevat, yksinyrittäjät
- Lisäksi tarjottavien palveluiden laajuus ja sisältö vaihtelevat eri työnantajien välillä
  - Kaikki sopimukset eivät sisällä yleislääkäripalveluita, jotka olisivat 65 vuotta täyttäneiden korvauksen piirissä

Yhteenveto

- Vaikka ikääntyneellä väestöllä on suurempi terveydenhuollon palveluiden tarve, ei tapa, jolla nyt ikääntyneiden asemaa yritetään parantaa ole oikeutettavissa yhdenvertaisuuslain mukaisella tavalla
- Terveydenhuollon resurssien ei tulisi olla sidottu kategorisesti potilaan ikään vaan myös muita potilaaseen liittyviä ominaisuuksia ja elämäntilanteita tulisi ottaa huomioon
- Kategorisen ikärajan asettaminen korvauksien saamiselle saattaa muodostua syrjiväksi käytännöksi yhdenvertaisuuslain perusteella
- Vaihtoehtoisesti perusterveydenhuollon saatavuutta voitaisiin parantaa ja hoitojonoja purkaa kohdentamalla lisärahoitusta hyvinvointialueille, jotka voivat esim. palveluseteleitä käyttämällä ohjata potilaita yksityisten palveluiden piiriin

YHDENVERTAISUUSVALTUUTETTU

DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN